

عارضه‌یابی و بررسی چالش‌های محیط کسب و کار در ایران

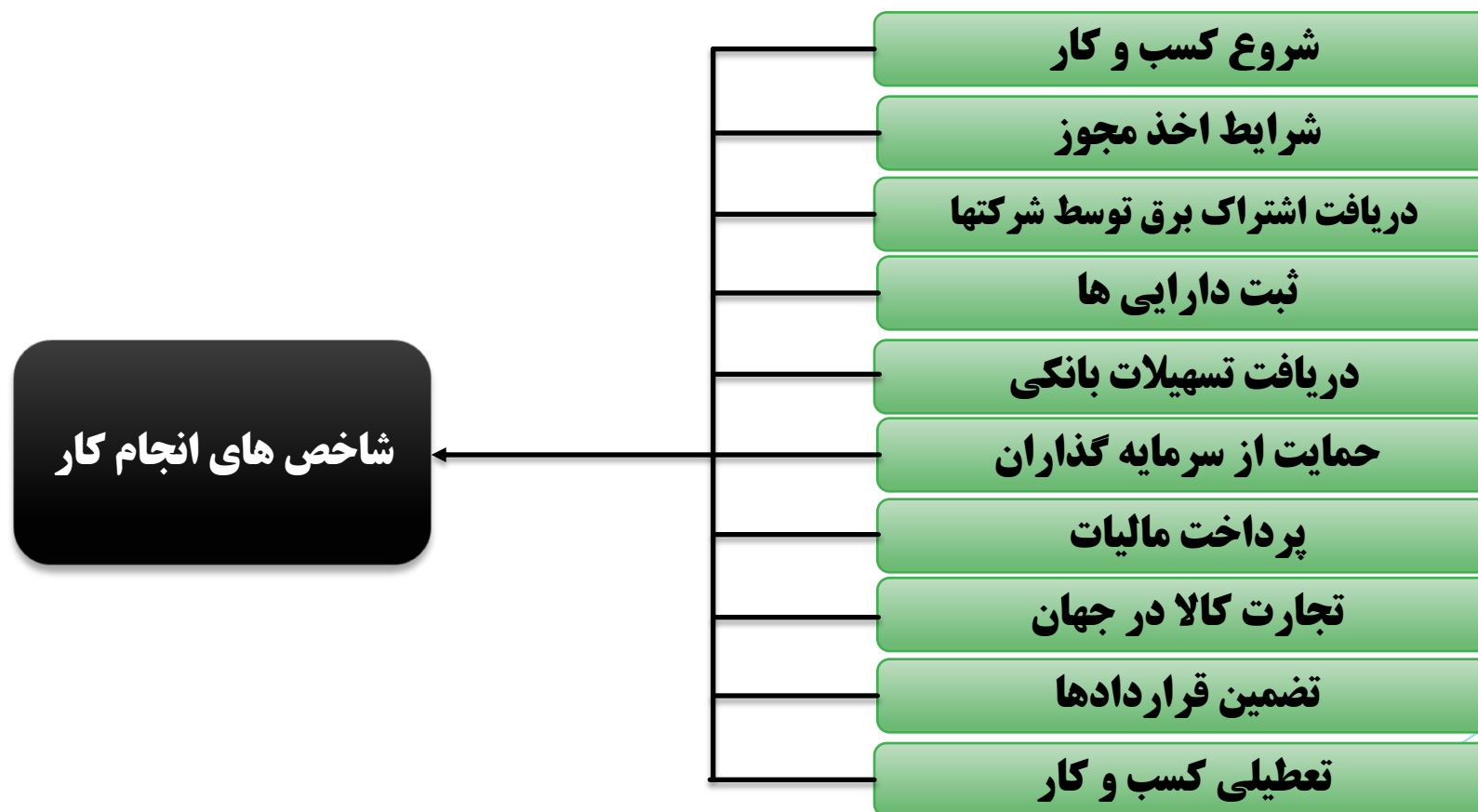
تعریف فضای کسب و کار

▶ فضای کسب و کار به آن دسته از عوامل موثر بر عملکرد بنگاه‌های اقتصادی گفته می‌شود که مدیران بنگاه‌ها نمی‌توانند آنها را تغییر داده یا بهبود بخشند. آزاد بودن و شفافیت قیمت‌ها، رقابتی بودن بازار و حفظ حقوق مالکیت سه شرط لازم برای فعالیت اقتصادی بخش خصوصی و کارآ بودن اقتصاد است و نقش دولت در بهبود این فضا و فراهم آوردن شرایط مناسب جهت جذب فعالیت بخش خصوصی بسیار مهم است.

▶ بانک جهانی در جدیدترین گزارش خود رتبه ایران به لحاظ سهولت فضای کسب و کار را ۱۲ پله تصحیح و در میان ۱۸۹ کشور، ۱۱۸ اعلام کرد.

طبقه بندی شاخص های ده گانه انجام کار بانک جهانی در زیر گروه های وظیفه ای دولت

۱- سخت‌تر شدن آغاز کسب و کار در کشور

بر اساس این گزارش، آغاز کسب و کار در ایران طی یک سال گذشته سخت‌تر شده است. ایران از این لحاظ در جایگاه ۸۷ جهان قرار گرفته که نشان‌دهنده **نزول ۵ پله‌ای کشور** نسبت به سال گذشته دارد. رتبه ایران از این لحاظ در سال گذشته ۸۲ اعلام شده است.

شاخص آغاز کسب و کار بر اساس چهار فاکتور محاسبه می‌شود؛ این فاکتورها عبارتند از، تعداد رویه‌های قانونی لازم برای آغاز کسب و کار، زمان لازم برای آغاز و راه‌اندازی یک کار، هزینه متوسط و حداقل سرمایه لازم برای آغاز یک کار.

بر این اساس، زمان لازم برای آغاز و راه‌اندازی یک کار در ایران ۱۵ روز است. این زمان در سال گذشته نیز برابر با ۱۵ روز بوده است. هزینه راه‌اندازی کسب و کار در سال جاری معادل ۲.۷ درصد درآمد سرانه بوده که این رقم در سال گذشته برابر با ۳.۱ درصد بوده است.

اما حداقل سرمایه لازم برای راه‌اندازی کسب و کار طی امسال و سال گذشته را اعلام نکرده است. تعداد رویه‌های قانونی لازم برای آغاز کسب و کار نیز به ۸ رویه عنوان شده است.

۲- بهبود ۲۹ پله‌ای دریافت مجوز ساخت و ساز

این گزارش رتبه ایران از نظر دریافت مجوزهای ساختمانی را از ۹۸ به ۶۹ کاهش داده است. این **بهبود ۲۹ پله‌ای** در رده بندی جهانی نشان می‌دهد که مراحل دریافت مجوزهای ساختمانی در کشور طی یک سال گذشته آسان‌تر شده است.

۳- دریافت اشتراک برق توسط شرکت‌ها

▶ ایران از لحاظ این شاخص که در سال ۲۰۱۱ به این گزارش افزوده شده است در رتبه ۸۸ قرار گرفته است این درحالی است که رتبه ایران در سال گذشته ۹۴ عنوان شده است. جایگاه ایران در جهان از این لحاظ ۶ پله صعود کرده است.

▶ تعداد رویه های قانونی برای دریافت اشتراک برق توسط شرکت ها در ایران ۶ عدد و مدت زمان اخذ این مجوزها ۷۷ روز عنوان شده است. مدت زمان اخذ این مجوز در سال گذشته ۱۱۰ روز برآورد شده است.

▶ هزینه های لازم برای دریافت اشتراک برق توسط شرکت ها در ایران از ۸۶۵/۶ درصد درآمد سرانه سال گذشته به ۸۲۳/۴ درصد کاهش یافته است.

۴- ثبت دارائی‌ها در ایران مشکل‌تر شد

- ▶ از لحاظ این شاخص رتبه جهانی ایران از ۸۹ در سال گذشته به ۹۱ سقوط کرده است که **نزول ۲ پله‌ای** را نشان می‌دهد.
- ▶ ثبت دارایی‌ها در ایران در سال گذشته ۱۲ روز زمان می‌برد که این رقم طی سال جاری همان ۱۲ روز برآورد شده است. هزینه ثبت دارایی‌ها در ایران نیز معادل ۶.۱ درصد ارزش دارایی است که نسبت به سال گذشته تغییری نداشته است. همچنین برای ثبت دارایی‌ها و اموال در ایران باید به ۷ سازمان و نهاد دولتی مراجعه کرد که این تعداد نسبت به سال گذشته تغییری نداشته است. البته تمامی این ارقام ذکر شده برای سال گذشته در این گزارش تصحیح و کاهش یافته است. نمره ایران از نظر شاخص کیفیت مدیریت زمین نیز ۱۵ اعلام شده است.

۵- کسب اعتبارات یا دریافت وام هم سخت‌تر شد

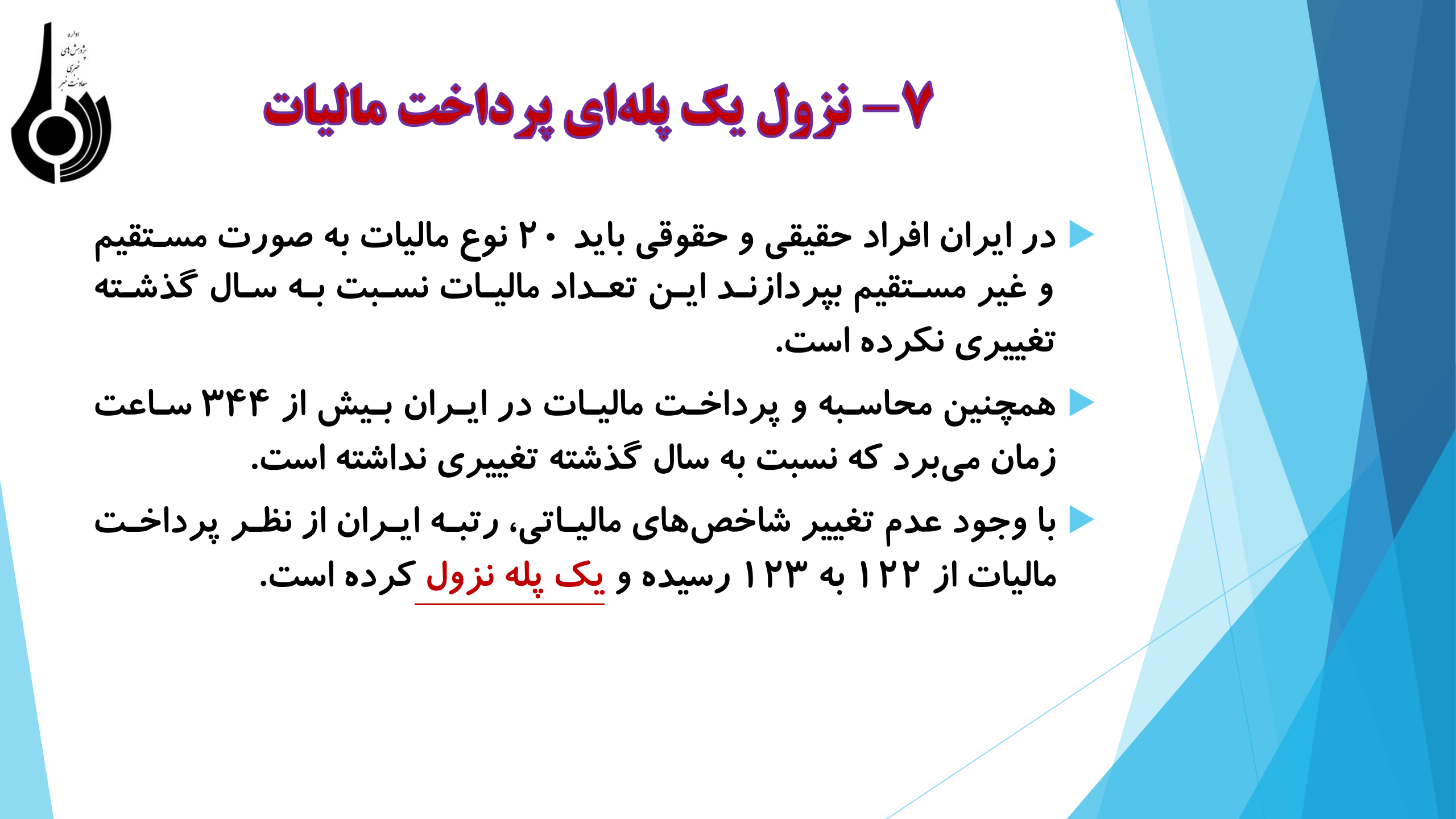
▶ * رتبه جهانی ایران از نظر سهولت دریافت وام و مطلوبیت قوانین و مقررات مربوط به آن ۹۷ عنوان شده است که از نزول ۷ پله‌ای نسبت به رتبه ۹۰ سال گذشته خبر می‌دهد.

▶ فاکتورهای تعیین رتبه این شاخص شامل فاکتور قدرت حقوق قانونی، فاکتور عمق اطلاعات اعتباری و پوشش ثبت‌نام بخش عمومی است. امتیاز ایران در مورد اول از ۱۲ نمره ۲ است که نسبت به سال قبل تغییری نداشته است؛ امتیاز ایران در فاکتور عمق اطلاعات اعتباری از ۸ نمره ۷ برآورد شده است که این مورد نیز تغییری نداشته است. پوشش ثبت اعتبارات نیز از ۴۵ درصد بزرگسالان در کشور در سال گذشته به ۴۹.۱ درصد رسیده است.

۶- حمایت از سرمایه‌گذاران کاهش یافت

ایران در گزارش امسال از لحاظ حمایت از سرمایه‌گذاران از رتبه ۱۴۹ در سال گذشته به ۱۵۰ نزول کرده است. این نزول برابر با یک پله بوده است.

۷- نزول یک پله‌ای پرداخت مالیات

- ▶ در ایران افراد حقیقی و حقوقی باید ۲۰ نوع مالیات به صورت مستقیم و غیر مستقیم پردازند این تعداد مالیات نسبت به سال گذشته تغییری نکرده است.
- ▶ همچنین محاسبه و پرداخت مالیات در ایران بیش از ۳۴۴ ساعت زمان می‌برد که نسبت به سال گذشته تغییری نداشته است.
- ▶ با وجود عدم تغییر شاخص‌های مالیاتی، رتبه ایران از نظر پرداخت مالیات از ۱۲۲ به ۱۲۳ رسیده و یک پله نزول کرده است.

۸- تجارت کالا در جهان

▶ ایران از نظر کیفیت تجارت کالا با نزول یک پله‌ای در جایگاه ۱۶۷ قرار گرفته که این جایگاه در سال گذشته رتبه ۱۶۶ بوده است. صادرات در ایران ۱۰۷ ساعت زمان می‌برد و این مدت نسبت به گذشته تغییری نکرده است. هزینه صادرات در مرزهای ایران برای هر کانتینر ۵۶۵ دلار برآورد شده است.

▶ زمان لازم برای واردات کالا از طریق مرزهای ایران نیز بدون تغییر ۱۴۸ ساعت عنوان شده است؛ همچنین هزینه واردات کالا به ایران برای هر کانتینر ۶۶۰ دلار برآورد شده است.

۹- عدم تغییر در تسهیل اجرای قراردادها

- ▶ رتبه ایران از نظر سهولت اجرای قراردادها در گزارش امسال این نهاد بین‌المللی همانند پارسال ۶۲ اعلام شده است.
- ▶ همچنین ۵۰۵ روز زمان برای نهایی شدن قراردادهای تجاری در ایران لازم است که این رقم نسبت به سال گذشته تغییری نداشته است.
- ▶ این نهاد بین‌المللی به لحاظ شاخص کیفیت رسیدگی قضایی به این موضوع نمره ۶.۵ را از ۱۸ نمره را به ایران اختصاص داده است.

۱۰- عدم تغییر در تسهیل اجرای قراردادها

- ▶ رتبه ایران از نظر سهولت اجرای قراردادها در گزارش امسال این نهاد بین‌المللی همانند پارسال ۶۲ اعلام شده است.
- ▶ همچنین ۵۰۵ روز زمان برای نهایی شدن قراردادهای تجاری در ایران لازم است که این رقم نسبت به سال گذشته تغییری نداشته است.
- ▶ این نهاد بین‌المللی به لحاظ شاخص کیفیت رسیدگی قضایی به این موضوع نمره ۶.۵ را از ۱۸ نمره را به ایران اختصاص داده است.

مولفه محیط کسب و کار (به ترتیب ارزیابی نامساعد در زمستان ۹۳)

۱	مشکل دریافت تسهیلات از بانکها
۲	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی
۳	وجود مفسد اقتصادی در دستگاه های حکومتی
۴	بی تعهدی شرکتها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران
۵	اعمال تحریمهای بین المللی علیه کشورمان
۶	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی
۷	ضعف دادرها در رسیدگی مؤثر به شکایت ها و اجبار طرف های قرارداد به انجام تعهدات
۸	برگشت چک های مشتریان و همکاران
۹	بی ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه گذاری
۱۰	بی ثباتی در قیمت مواد اولیه
۱۱	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار

موانع محیط کسب و کار (به ترتیب ارزیابی نامساعد در زمستان ۹۳)

۱۲	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی
۱۳	قیمت گذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی
۱۴	زیاد بودن تعطیلات رسمی
۱۵	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار
۱۶	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار
۱۷	موانع تعرفه ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه
۱۸	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه
۱۹	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف کننده
۲۰	ضعف زیرساخت های حمل و نقل
۲۱	ضعف زیرساخت های تأمین برق

اهداف سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مرتبط با فضای کسب و کار

- ▶ ایجاد ثبات اقتصادی
- ▶ ایجاد رقابت در کسب و کارها
- ▶ تهسیل سرمایه گذاری و ورود به کسب و کارها
- ▶ تشویق و ترویج مصرف کالاهای داخلی
- ▶ تعرفه گذاری مناسب واردات
- ▶ حمایت از صادرات غیرنفتی
- ▶ حمایت از محصولات دانش بنیان
- ▶ شفاف سازی و حذف رانت ها